
HAYATA DAİR

PAZAR RESİTALI 1

Bayram Sohbeti

''HAFIZALARINIZI TAZALEMEYE NE DERSİNİZ''

Abidin Tatlı®

Researcher Writer
Degustation, Instructor And Degustator

Öyle Bir Şey

Hani var ya özlemek
Burnun direği sızlar
Dilin peltek olur
İki damla kan damlar gözlerden
Ama asla belli etmezsin
Bu da hasreti

Hasretle kavuşamamayı anlatır
Aklına gelir ve bütün belleğin donar
Ya bir **başka bayram yoksa**
Ya **o bayramda sen**
Ve işte öyle bir şey
Bir ömürde bayram tadında bayramı bilemeyenlere...

Sessizlik de bir çeşit konuşma sanatıdır

Bir çift laf edelim mi?
Haydi haydi edelim edelim.
Bak, hiç zor olmayacak.
Senin de konuşmaya ihtiyacın var benim de.
O zaman niye konuşmıyoruz ki? Ekonomik, sosyal, hukuki, siyasi, ahlaki, ruhi bir takım sonuçları olmasından korkuyorsun, sen de.
Haksız sayılmazsın maalesef. Keşke haksız olsaydın.
Ne yani konuşamayacak mıyız? Konuşmayı da başaramazsak tek kişilik dünyada yaşamaya mahkum olursak geriye ne kalır ki...
Tamam bu seferlik sen dinle, yalnız ben konuşayım.

Üstelik de bu konuda konuşayım.

Nasıl konuşulur?

Birbirimizi ziyarete gider bizde veya sizde konuşabiliriz.

Olmazsa bir yerde oturur bir şeyler yer, içer, öyle konuşuruz.

İş çıkışı serviste veya otobüste konuşuruz.

Arabada da olabilir.

O da olmadı telefonla, WhatsApp'la, bip'le, skype'la, viber'la ... falan konuşuruz.

Sizce bunlardan hangisi kolay?

Bence hiç biri kolay değil.

Konuşmamızın önünde o kadar çok engel var ki...

Susturanlar çığılık çığılığa bağırırmaya devam etsinler...

Bayram'da Öğütler

Bundan yaklaşık 900 yıl önce yaşamış büyük İslam âlimi İmam Gazali'nin bir öğrencisine cevap niteliğinde yazmış olduğu öğüt, tavsiye ve açıklamalar içermekteydi. "Ey oğul" diyerek seslendiği öğrencisinin arzusunu yerine getirip cevaplanabilecek bütün sorulara cevaplar vermeye çalışmıştır.

İsterseniz satır aralarında dolaşalım mı?

"Ey Oğul"

Allah'tan kork Ey oğul! Allah'tan nasıl korkulması gerekiyorsa öyle kork. Çünkü gizli ve kapalı hiçbir şey Allah'tan gizli ve kapalı değildir.

Boş sözden uzak dur Ey oğul! Aklının hemen kabul etmeyeceği şeyi söyleme. Lüzumsuz laftan, çok gülmekten, şaka ve alaya almaktan, din kardeşinle tartışmaktan sakın. Böyle yapmak saygıdeğerliği götürür, kin ve düşmanlık kapıları açar.

Ağırbaşlı ol Ey oğul! Ağırbaşlı, terbiyeli, saygılı ve nezaketli olmaya çok dikkat et ve itina göster. Ancak böyle yaparken gurura kapılma. Sonra senden bu sıfatla söz edilir. Halka tepeden bakma. Sonra senden bu sıfatla bahsedilir.

Herkese hoşgörülü davran Ey oğul! Dostuna da düşmanına da hoşnutluk göster. Başkasına eza ve cefa etmekten kendini alıkoy ve bunu onlardan korkup ürktüğün için de yapma. Sadece iyi bir huy olduğunu düşünerek öyle davran.

Dostunu iyi seç Ey oğul! İki çeşit dost ve kardeş vardır. Biri, başına bir bela geldiği zaman seni korur; diğeri de mutluluk ve ikbal günlerinde senin dostundur. Bela gelip ikbalden düştüğünde dostluk yüzünü gösteren kardeşi hakiki kardeş ve dost bil ve dostluğunu korumaya çalış. Saadet günlerindeki dostu pek güvenme. Sıkıntılı günlerinde dostluk bağını uzatmıyorsa, onu düşmanların düşmanı bil.

İnsanları iyi tanı Ey oğul! Heveslerine ve nefesine uyan aşağılık çukuruna yuvarlanır. Zarif görünümlü insanlar fazla ilgini çekmesin, dış görünüşe pek aldanma. Çünkü insan, kalbiyle, düşüncesiyle ve diliyle adamdır, kıyafetiyle değil. Benzi sarı, zayıf kimseleri hor görme. Çünkü insan iki küçük et parçasıyla ölçülür: Kalbi ve dili. Öyleyse insanların bu iki değerinden faydalanmaya çalış; gerisi et, kan ve kemiktir.

Fitneden sakın Ey oğul! Düşman ülkesinde de olsan fitne ve fesat çıkarmaktan sakın. Kendinden aşağı kimselere karşı çoluk çocuğunu, şeref ve itibarını yaygı yapma. Malını kendinden fazla kıymetli ve üstün tutma.

Fazla konuşma Ey oğul! Fazla konuşma. Sonra bulunduğun toplulukta taşınması güç bir yük olursun. Seninle beraber oturana karşı alicenap davran. Yanına oturmak isteyene güzel, nazik, hareket et. Başkasının gözüne dikkatle bakıp durma. Fazla lügat parçalayıp yaldızlı söz söyleme. Çünkü bu sözlergörünüşte güzel olabilir, fakat gerçekte güzel değildir.

Kendinden fazla söz etme Ey oğul! Çocuğunu çok beğendiğini başkalarına anlatma. Hizmetçinin çok hünerli olduğundan başkalarına söz etme. Atından ve kılıcından bahsetme. Gördüğün rüyaları her yerde anlatmaya kalkışma. Çünkü gördüğün rüyadan sevinç duyduğunu belirttiğin zaman beyinsiz ve seviyesiz insanlar bu konuda seni rahatsız etmeye başlarlar.

Babana itaat et Ey oğul! Senin hayatına renk katmak için güzel belgeler koydum. Onları korur ve dediklerime kulak verir, günlük yaşayışını ona uydurursan hükümdarların gözleri ve gönülleri sana karşı ilgiyle dolup taşacaktır. O halde şu anda da, bundan sonra da babana itaat et.

Anne-babanın rızasını al Ey oğul! Anne-baban yaşlanınca elinden geldiği kadar onlara yardım et. Çünkü ebeveynin, sen küçükken türlü türlü zahmetini çektiler. Devamlı onların hayır duasını al. Beddua ederlerse dünyanın da, ahiretin de yıkılır. Anne-babanın rızası Allah'ın rızasıdır. Onların öfkelenmesi Allah'ın gazabıdır. Resul-i Kibriya Efendimiz (sav), "Cennet onların ayağı altındadır" buyurmuştur. Bir hadiste şöyle buyurmuştur: "Anne-babasına iyilik edenin, onların gönlünü alanın ömrü bereketli ve uzun olur. Yarın kıyamette azap görmez."

Anne babana karşı gelme Ey oğul! Anne-babana karşı gelme. Gönüllerini kırma. Kalblerini incitme. Bir kimseden anne-babası razı olmazsa o kimse için Cehennemden iki kapı açılır. Bir kimsenin anne-babası zalim olsa bile onlara karşı asi olmamalıdır. Cenab-ı Hak, Musa Aleyhisselam'a şöyle buyurmuştur: "Ya Musa bil ki, günahların içinde bir günah vardır ki, mizanda en ağır o gelir. O da anne-babası çağırdığı zaman, çocuğun onlara 'efendim' deyip cevap vermemesidir."

Anne babanı darıltma Ey oğul! Anne-baban sana darılırsa, sen onlara karşı gelme. Bir köle efendisine nasıl hürmet ve itaat ederse, sen de ana-baban bir iş buyururlarsa o işi çabucak yap ki, sana beddua etmesinler. Eğer sana darılırlarsa onlara karşı kafa tutma. Ellerini öpüp hiddetlerini teskin et

Yakın akrabalarına iyilikte bulun Ey oğul! Amcan ve halan baban hükmündedir, teyzen ve dayın da ana hükmündedir. Onlara anne-babana ettiğin hürmet gibi hürmet et, hayır dualarını almaya çalış, sakın ihmal etme.

Âma akrabana iyilik et Ey oğul! Senin evindeki bereket direği, rahmetin vesilesi, sana gelecek musibetlerin gidericisi evindeki yaşlı ama akrabandır. "İdare edemiyorum, geçimim dardır" deme. Onların vesilesiyle gelen bereket olmasaydı, geçimin daha da darlaşacaktı.

Kardeşinin ayıbını gizle Ey oğul! Mümin kardeşinin bir ayıp ve kusurunu görürsen onu gizle, ifşa edip yayma. Resul-i Ekrem (sav) şöyle buyurmuştur: "Kim bir mümin kardeşinin kusurunu görür de, halkın yanında onu rüsva etmezse, Allahü Teala Kıyamet gününde onun ayıplarını örter, mahşerde halkın huzurunda rüsva etmez."

Kimseyi incitme Ey oğul! Âhirette selamet istersen kimseyi incitme. Bir çocuk görünce, "Bu günah işlememiş masumdur. Ben günahkarım, bu benden üstündür" de. Kendinden yaşlı birisini gördüğün zaman da, "Bu benden çok ibadet etmiştir. Benden efdaldır" de.

Söz namustur

Her şeyin bir alameti, işareti vardır.

Biz bu alametler sayesinde o şey veya kimse hakkında bir yargıya varırız.

İnsanlar doğru, dürüst, güvenilir ve sözünde duran kimsedir. Bu vasıflar Müslümanın en belirgin alametidir. Münafığın alametini ise Hz. Peygamber (SAV) şöyle ifade eder:

“Münafığın alameti üçtür: **Konuştuğu zaman yalan söyler, söz verdiğinde sözünde durmaz, kendisine bir şey emanet edildiğinde de hıyanet eder.**”

“**Her ne kadar bu kimse oruç tutsa, namaz kılsa ve kendisini Müslüman zannetse bile.**”

Hadiste de belirtildiği gibi, içi başka dışı başka olan münafığın en belirgin alametlerinden biri, söz verdiğinde sözünde durmaması ve güvenilmez olmasıdır. Dünyada bu tür insanları bu alametlerinden tanıdığımız gibi, ahirette de onları sözünde durmayanların tanınması ve teşhir olunması için dikilecek olan bir bayraktan tanıyacağımızı, Peygamberimiz (SAV)'in konuyla ilgili şu hadisinden anlıyoruz:

“Allah, öncekileri ve sonrakileri birleştirip topladığı zaman kıyamet günü, (halk arasında teşhir olunmak üzere) her vefasız **sözünde durmayan gaddarın yanına**, onu tanıtan bir bayrak dikilir ve: “**Bu falan (oğlu falanın) vefasızlığıdır, sözünde durmayışıdır.**” denilir.”

İşte kıyamet gününde de münafıklık alameti taşıyan bu insanlar bu alametleriyle bilinecek ve teşhir olunacaklardır.

Bir insanın söz vermesi, söz konusu işi yapacağına dair karşı tarafa teminat vermesidir.

Bu işi yapmadığı takdirde karşı taraf maddi ve manevi bir kayba uğruyorsa, **bu aynı zamanda kul hakkı yemektir** de.

Kul hakkı

Kul hakkı; mali açıdan başkasının mülkiyetinde bulunan mal ve varlığı zimmetine geçirmek olabilir. Hile, aldatma, rüşvet, ölçü-tartıda adaletsizlik, emanete hıyanet, kumar, zimmete para geçirme şeklinde olabilir. Başkasının onurunu incitmek, inancını düşüncesini hürriyetini kısıtlamak gibi konular da kul hakkının bir bölümünü teşkil eder. Bu bağlamda, kişileri itibarsızlaştırmak nedeniyle başkasına iftira atmak, alay etmek, arkadan çekiştirmek, kötü lakap takmak, kusur aramak, gıybet etmek gibi hususlar Yüce Kitabımızda ön plana çıkan, Allah u Teala'nın ayetlerinde teferruatla üzerinde durulan kul haklarıdır.

İslam'ın insana verdiği temel haklar: Canı, akli, dini, nesli, malı korumak için konmuştur.

*İnsanın düşündüğünü ifade etmesi, yazması, düşüncelerini yayması, öğrenmesi, eğitim alması kişinin ilmi haklarıdır.

*Mülkiyet, üretim tüketim konularındaki tasarruflar kişinin iktisadi haklarıdır.

*Toplumu ilgilendiren, farz-ı kifaye olan tüm çalışmalara katılma, kamu görevinde çalışma, seçme seçilme hakları, kişinin siyasi haklarıdır.

* İnanç, ibadet, ahlak konularındaki haklar, kişinin dini haklarıdır.

* Nikah, talak, velayet, nafaka hakları da, kişinin ailevi haklarıdır.

İnsanın doğuştan sahip olduğu, Rabbinin ona verdiği, sınırlarını çizdiği bu haklardan kimse onu mahrum bırakamaz.

Bu haklarını ihlal edemez.

Kul hakkı ile ilgili ayetlerde, ticari hayattan- sosyal hayata, özel hayattan akrabalık ilişkilerine kadar hayatın her boyutundaki, maddi-manevi haklara değinilmiştir.

Demek ki hakkın küçüğü büyüğü yoktur. Cenab-ı Allah, kul hakkına ihlali “**zulüm**” bu hakkı ihlal edenleri “**zalim**” diye nitelendirmiştir.

İşte zulüm “Bir kimsenin meşru hakkına tamamen veya kısmen tecavüz etmek” anlamına gelir.¹ ”Bir şeyi başka yere koymak, sınırı aşmak, hakkı yerine koymamak, yaratılış gayesinin dışına çıkmak, şiddet, eziyet” diğer anlamlarıdır.

“Hak edenin hakkını vermeme veya haksıza hak etmediğini vermekte zulümdür.

Zulmeden kişiye de “Zalim” denir. **Kur an-ı Kerimde** bu kelime ve türevleri **üç yüz** yerde geçmektedir.

Ya Nazım

Yaşamak şakaya gelmez,
Büyük bir ciddiyetle yaşayacaksın
Bir sincap gibi mesela,
Yani, yaşamanın dışında ve ötesinde hiçbir şey beklemeden,
Yani bütün işin gücün yaşamak olacak.

Yani, öylesine ciddiye alacaksın ki yaşamayı,
Yetmişinde bile, mesela, **zeytin dikeceksin**,
Hem de öyle çocuklara falan kalır diye değil,
Ölmekten korktuğun halde ölüme inanmadığın içindeğil
Yaşamak ağır bastığından.

Der ya Ahmet Kaya;

Ölmek ne garip şeydir **ANNE**
Örneğin; baba olamayacağım.....

Ben de derim ki ölmek ne garip bir şeydir **a** dostlar.

Kendi çıkarları için kendine göre bir takım güçsüzleri sefalete terk edenlerle; **çok kısa bir süre sonra buluşma vaktidir.**

Bayram tadında bir hayat dileklerimle...